

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Az ország kormányzó elnöke a' közmunka- és közlekedési minister Csány Lászlóhoz következő levelet intézett:

Az ország királyhágontuli részeinek meleg ohajtásai közé tartozik Kolozsvárnak Debreczen felé Pesttel vasut általi összeköttetése; mely a' gyors, olcsó és szakadatlan közlekedés jótéteményein kívül, az ország szívének ezen távol vidékekkel szellemi kapcsolatára is kedvezőleg hatva, az Unio által egybekötött országrészeket a' forgalomnak gyors érintkezésével is összeforrasztja.

Ezen ohajtás teljesítése hő vágyaim közé tartozván, saját kívánsággal találkozott minister ur midőn eddigi országos biztosi minőségében engem ezen vasut létesítése körüli előmunkálatok elrendelésére felhívott.

Most midőn minister ur az álladalom közlekedési ügyeinek kormányzatát átveszi, ezen előterjesztésének valósitása — melyhez megegyezésemet örömmel adom — egyenesen hivatalos köréhez tartozandik 's kedves dolgot vélek minister urnak tenni, midőn ezennel felhívom, hogy országos biztosi bucsu szavában adja tudtúl királyhágontuli hazánkfiainak, kiknek körében magának hazánk iránt anynyi érdemeket szerzett, hogy az említett vasut iránti ohajtásuk teljesítésére, az intézkedések minister ur által haladéktalanul meg fognak tétetni.

Kelt Debreczenben, május 2-kán 1849.

Az ország kormányzó elnöke.

Mintán Magyarország erdély-kerületi része az ellenségtől megtisztult, a' levéltitok szentségét megőrizni minden postaállomásnak szoros kötelességévé tétetett, mit is a' közönséggel oly utasítással tudat az igazgatóság, hogy az e' tárgyban kibocsátott körrendelet áthágása esetében a' szigorú elégtételt kiszolgáltatni nem késend; ha pedig netalán a' levelek felbontását a' körülmények

szükségelnék, az ilyen levelek az álladalom peccsétjével fognak lepecsételtetni.

Kolozsvártt, május 5. 1849.

Az erdélyi ideigl. főposta igazgatósága.

Nem hivatalos rész.

Május 2.

E' nap Debreczenben ujra egyike vala a' legnevezetesebbeknek.

Az uj kormány megalakult.

Belügyminister 's ministerelnök: Szemer Bertalan.

Külügyminister: gr. Batthyáni Kázmér.

Pénzügyminister: Dushek Ferencz.

Közlekedési minister: Csány László.

Vallás 's közoktatási minister: Horváth Mihály.

Igazságügy-minister: Vukovics Sebő.

Hadügyminister még nincs. A' kereskedelmi ministeriumot ideiglenesen Batthyány fogja vinni.

Az országos kormányzó Kossuth Lajosnak ezt tartalmazó jelentése egyszersmind kijelöli azon elveket, melyek a' nemzetgyűlés és kormány, a' kormányzó és ministerium közti viszonyokat tárgyalják.

A' kormányzó a' nemzetgyűlés hatóságára, működésére, működési körére, idejére, formáira nézve mitsem rendelkezhetik. Ez organisatio ideiglenes 's csak a' nemzetgyűlés által meghatározandó kormányalak megállapításáig tart. A' kormányzó felelős.

A' ministerek és kormányzó közti viszonyok a' következő pontokban határozódnak:

A' kormányzó rendeletei csak ugy érvényesek, ha azokat az illető ministerek aláírják.

A' kormányzó csak ministerek által kormányozhat.

A' kormányzónak felelőssége és hatósága a' magasabb ugy egyházi mint világi és katonai hivatalok kinevezésén kívül, különöbben az álladalom kormányzati politikájának meghatározására, 's a' rendezést és szabályozást meghatározó ren-

deleteknek megállapítására szorítkozik. Ezekre nézve a' ministerek sem öszszesen, sem egyenkint a' kormányzó megegyezése nélkül nem határozhatnak.

Ellenben az egyetértőleg megállapított kormánypolitika végrehajtása körében a' ministerek saját hatóságokkal és felelősségök mellett rendelkeznek. A' kormányzó, felelősségéből kifolyólag, ugy egészben, mint részben változtathatja a' ministereket.

Oly rendelkezések, melyek az álladalom sorának és jövődjének alakulására nevezetes befolyással vannak, mint béke, hadizénés, szövetségkötés, érvényességet csak a' nemzetgyűlés helybenhagyásával nyerhetnek.

A' kegyelmi jog egy kegyelmi szék kezei közt lesz, melynek elnöke az igazságügy-minister.

A' kormányzó esküformája csak általánosan a' nemzet függetlenségi nyilatkozatának minden következményeiben fentartására, 's a' nemzetgyűlés törvényei 's határozatai iránti engedelmességre fog kiterjeszkedni.

A' nemzetgyűlés ez előterjesztést zajos tetzés közt határozattá emelte.

Ezután Szemere miniszerelnök állott föl és szólott ugy, miként mint minister a' nemzetgyűlésben még senki eddigelé. Elmondá

1) A' ministerium magát forradalmi kormányznak vallja be. Éppen azért nem irtózik semmi eszköztől, mi a' haza megmentésére megkivántatik, semmitől, saját felelőssége alatt.

2) A' ministerium magát respublicai irányúnak vallja. Minden törekvésnek ellene lesz, mi a' monarchiára visszavezethetne; de ellene lesz minden republicának is, mely a' községi rendszer, családi élet 's munkabiztonságon tul, a' tulajdonjogon 's ennek rovására alkottatnék. Oly respubicát akar, mely inkább boldogitson, mint fényljék.

— 3) A' ministerium magát democraiai irányúnak vallja. Democraiai értelemben kíván és fog minden törvényeket formuláztatni. A' népfelségnek elvét minden, de minden következményeiben elfogadja.

E' szavakat kitörő tetszéssel fogadta a' képviselőház. Ugy fogja fogadni a' nemzet, melynek fiai ez elvekért a' csatamezőn vérznek.

A' ministerium tagjai próbált férfiak, kik ágyudörgések közt állottak meg helyöken; férfiak, kiket vészes pillanatok érleltek meg a' cselekvés mezején 's kik a' forradalmat nem csak minden következményeiben elfogadták, de annak vezetői 's irányadói voltak.

A' nemzet bizton elvárhatja tőlök a' legerélyesebb rendszabályokat az új intézmények biztosítására, de el azt is hogy nem fognak használni eszközt

még a' végszükségben is, mely demoralisatióra vezet vagy két élő fegyverként a' nemzetet is vérzi 's a' polgár háboru alapját veti meg.

A' ministerium a' legkedvezőbb körülmények közt vette át a' kormányt.

A' képviselőház ingatag 's félénk tagjai elhullottak. A' madarászok befolyásától 's működésétől tisztulva a' lég. A' ház csak e' két szóért látszik teremtvé lenni: függetlenség és democratia.

A' hadsereg végsapásokat osztva üzi határainkról az ellenséget.

A' felszabadult megyék, hol minden érdeket megsértett Austria, örömujongással fogadják a' magyar kormányt 's minden áldozatra készek.

A' külföld bámulva néz e' kigunyolt hazára 's csupán csak most van irántunk rokonszenvvel.

A' ministerium tudoi fogja a' megsértett érdekeket felhasználni 's összeforrasztván e' nemzetet melyet] az önfentartás öszszehozott, vezetni a' nagy cél felé, de ovakodni fog saját hiúságáért vagy elméleti formákért könyelműen játsszani a' lélek és vér példátlan fölládozásaival.

De a' nemzet is tudni fogja mi a' felelőség 's hogy nem csak függetlenségért, de szabadságért is küzdött 's nem csak dicsőséget, de boldogságot is ohajt.

A' Királyhágotuli kerület bizalommal néz az új kormány elébe. Itt csak nyugszik, de még nincs megtörve a' reactio, itt magyar érzelem van mindenütt ugyan, de a' democratia nem a' legkedvesebb szó. A' megyéken a' nepotismus, bureaucratia 's aristocratia még fölemelheti más alakban fejét 's az új intézmények meggyökeresítésére még sok kell.

Mi kis körünkben örködni fogunk mindezek fölött.

— — —

Sz. Udvarhely, april. 29. 1849. (Folyt. és végzet.) Az ország kormányzójának említők rendelete, egy nagy követ emelt le mejjünkről. Ezentul reményljük, a' kormánybiztosok egyszerű válaszszal nem fognak senkit robotra kényszeríteni, hanem az ily kérdéseket a' rendeletben kiirt bíróságok elébe fogják utasítani. A' bíróságokról pedig hiszszük, hogy az oly zsellért, ki maga építette a' házat, robotozásra nem itélendik. Lehet ugyan, hogy van, de mi az egész székely földön nem ismerünk, kivált a' szereplők, t. i.: követek, kormánybiztosok, királybirák között, egyet is, ifj. Bethlen Jánoson kívül, *) ki akarná, hogy székely földön

*) Ifj. Bethlen Jánost azért vesszük ki sok más székely földesurak közül, mert egyfelől ő tavaly, midőn zselléreinek a' szabadulást kihirdették, azoknak bucsulakomát adott, 's maga is velök együtt mulatott; más senki Udvarbelyszéken; másfelől ő péterlaki jobbágyaival 1847 végen a' váltságöszvegbe megegyezvén, 's egyezményök már irásban lévén, jobbágyai a' pénzt 1848 martiusában kiszerezték, sőt april. közepén, midőn a'

a' hűbérnek színe is, az az: a' zsellérkedés, megváltassék, de anynyi birói igazság szeretetet, anynyi önmegtagadást, és anynyi politikai vést, ingerültséget elhárítani kívánó belátást, reménylünk, fölteszünk a' királybirákról, (alispánokról), kik e' dologban bíraskodni fognak, hogy saját nézeteiket feláldozzák az ország kormányzói törvényen épülő rendeletnek, vagy ha ezt nem tehetik, le fognak köszönni kínos bíróságukról. Vederemo. Nem fog tehát ezentul ingerültséget okozni a' robotra kényszerítés, mely eddig egy egy kormánybiztosi válasz által igen könnyedén történt: de mi történik azokkal, kiket a' kormánybiztos már feles számmal robotozásra ítelt? Azt hiszszük, köröztetni fogja a' kormánybiztos az újabb rendeletet, 's tudatni, hogy míg bíróság nem ítél e' kérdésben, azok sem fognak robottal tartozni, kik ellen ő kényszerítő választ adott. Bár az ország kormányzója is köröztetni parancsolná e' rendeletet úgy, hogy minden templomokban is olvassák fel vasárnap. Így átlátná a' zsellér nép, hogy nem Kossuth ur csalta meg őtet. Ne gondolja azonban az olvasó, hogy az udvarhelyszéki kormánybiztost akarnók e' sorokkal kiszebitni. Ő Udvarhelyszékre igen jól talált szorgodos, kitartó, csendes munkás, pártokon feljülarítja magát; 's e' részben csak a' Csány ur rendeletét vette alapul. Mi azt hiszszük tévesen; mert az nem székely örökségről szól, de alapja volt. 'S ha minden egyebekben jlesen viseli magát, nem akarunk rá különös vádat emelni, hogy nem lépett felsőbb láthatárra sok székely földesuraknál.

Sokan a' székely föld természetéből azt tanították, hogy itt nincs urbérnek helye, 's tehát a' zsellérség megszüntetésének síncs, okul aztadván: hogy hajdon, (Attila, I. István, 's más árpádi királyok korában) minden székely nemes, 's az egész föld majorsági, székelyörökség-curia volt. Ugy van, mi is azt mondjuk; hajdon nem volt székely földön jobbágy, v. zsellér; 's akkor egyetértő, erős, vitéz is volt ám a' székely: de I. Mátyás király korában a' hatalmasabbak jobbágyokat csináltak a' szegényebb nemes székelyekből; Zápolya János, Zsigmond, a' primorokat kivéve, minden székely nemeseket jobbágyokká tett. Későbbre Bethlen Gábor és Rákóczi Gy. fejedelmek sokakat felszabadítottak; de a' hatalmas uré jobbágyinak maradt továbbra is, és különösen Háromszéken, a' katonaság bévitelekor, a' hatalmasabb urak több nemeseket mentettek meg a' puskától, hogy jobbágyukká tegyék. Ama szép ősi álla-

pozsonyi országgyűlésről haza érkezett, megkínálták, 's ő nem vette el, okul adván, hogy miután Magyarországon a' nemzet vállalta magára a' megváltást, Erdélyben is úgy fog történni, 's nem akarja volt jobbágyait azon pénztől megfosztani, melylyel gazdaságuk alapját vethetik meg.

Trók.

potot ohajtjuk mi országos kártérítés által visszahozni a' székely földre: mikor aztán hiszszük, hogy a' székelység, az egyetértés által megerősödvén, érczfal lesz a' Magyarhon egyik határán. 'S e' magasabb szempontra kérjük fölemelkedni a' székely földi zsellérbirtokosokat.

Viszszatérve a' robotra, a' robotoltató földesuraknak tán jobb lenne, ha részibe kiadnák földeiket: mert ezt már nem mondjuk robotoltatásnak, valamint az oly eseteket sem, mint p. o. Páloson, hogy b. Apor gazdatisztje a' rombolások iránt a' falusiakkal megbékülvén, a' pénz mellé 3 ezer napszámot alkudott; 's gróf Haller Ferencz segesvári térparancsnok, ki a' zászoknak adta részibe földeit, a' fejéregyházai oláhokkal a' rombolások iránt napszámában egyezett meg. Nem mondjuk, hogy jobb nem lett volna ezeknek is ildomosabban járni el dolgukban, p. o. a' Csány ur rendelte békebiróságot el kellett volna várni, 's a' napszámokat kerülni, mert most már a' hir mindeniket vádolja, hogy a' robotot visszaállították, Hallert különösen azzal is, hogy az elégett Fejéregyházán csak oly volt oláh jobbágyainak engedne építközést, ki magát urdolgára kötelezi: de mi ezt csak hirnek tartjuk, 's a' dolgot úgy is hallottuk, a' mint elébb megírok; 's mindkét hirt azért írok ki, hogy az illetők a' hirt, ha nem igaz, czáfolhassák meg egyfelől, másfelől hogy vegyék észre, miként sokaknak szeméi néznek reájok.

Udvarhelyszéken oly nagy mértékben folyt le a' katonasorozás, mint Háromszéken és Csikban; nagyobb mértékben sokkal, mint Marosszéken. Legelébb a' 18—23 évesekből elment 3600; ezen felül három száz gyalogot 's száz hetven lovast felszerelt maga a' szék: 's még is miután ezeket mind kivitték, 's minden széknek, még Marosszéknek is, saját zászlóalja van, Udvarhelyszéknek ily sokból nincs egy is; még 170 lovasát is felosztották 3 felé. 'S ha az udvarhelyszéki katonák valahol jól viselik is magokat, más székbelieké a' dicséret. Nem tartozunk azok közé, kik hiuk Udvarhelyszék anyaszékéségével: de az embereket ösmerve, hiszszük, hogy miután minden széknek saját zászlóalja van, a' más székbeliek vitézsége, az udvarhelyszékieket is hasonlóra sarkantyuzta volna; hiszszük, sőt tudjuk, hogy sok közember, az udvarhelyszéki katonát dicsértetni hallva, fíja utáni búját enyhítötte 's az ujonczoszkori aggodalmait feledte volna. Későbbre bésorozódtak a' 24—26 's csak hamar a' 27—30 évesek is 's ezekből 700 körül a' Sebesi I-tván, 500 körül a' Szentpáli vadász csapatába soroztat- tak: kiknek ehez képest 20 pft. fölpénzt mem kellett adniok, miis számadásukban bizonyosan ki fog emeltetni, hogy t. i. Udvarhelyszék közel 24 ezer pft. fölpénzt mentett meg a' honnak, mi kü-

különben a' vadász csapatra fölmegey vala. Mikor ezek ki voltak állitva, ujból jött a' rendelet, hogy Udvarhelyszék 2,000 két ezer határórt állitson ki. Ekkor bezeg átláttuk, hogy kár volt a' második és harmadik sorozással, kiket a' vadász csapatokban igtattak, sietni: mert így nem marad földmivelő. Elővették tehát azokat, kik 18 — 30 évek között fölmentöttek volt; 's ezekből kikovácsoltak 1200-at; most folya le a' 30 — 40 évesek besorozása, kikből 800-at kellett kiállitni. E' szerint nagyon megrikult székünkben a' földmivelő kéz: hanem derék kormánybiztosunk megígérte, munkás lenni, hogy ezek csak akkor vitessenek el gazdaságaik mellől, midőn a' már elment határőrökből ugyan anynyi visszabocsátatik szántani vetni. E' sorozásokban részt vettek Felsőfejmegyének Udvarhelyszék melletti helységei is, mint Perrek, Pálos, Szederjes, Fejéregyháza 'sat. 's a' kormánybiztos nyilvánította volt, hogy a' 18 — 30 évesek között a' szederjesi ifju birtokosnak, az ifju Fronius Imrének, a' 30 — 40 évesek között a' fejéregyházi birtokosnak, gr. Haller Józsefnek is jelen kell lenni: de még eddig nem láttuk őket 's besorozva sincsenek, sem fölmentve. Mi ugy hiszünk, hogy e' két egyén kimaradása nem üt csorbát a' sergen 's két kénytelen katonával nem nyernek sokat a' tábor, de ha ők a' többiek között a' bizottmány előtt megjelenének, nagyot nyernek az ügyünk, még azon esetben is, ha fölmentetnének mert a' nép elhinné, hogy valahára nem csak a' javadalmakat veszi el, de terhekben is osztozik az uri rend 's jól esnék neki, hogy az urak között van, ki első lépéssel nem őrnagy, v. térparancsnok akar lenni, hanem közlegénykedés és altiszti szolgálat után akarja a' pólczokat megszerzeni; 's nyernek a' nép előtt a' kormánybiztos tekintélye is, hogy az urakat kibujni nem engedi.

S. és K.

Vegyes hírek.

— Csataéri híreink niicsenek. Bizonyosan újabb hadmuukálati tervek vannak szőnyegen, melyeknek, majd a' kivitelkor fogunk, ha isten is úgy akarja, örvendetes eredményeiről értesülni.

— Közlebről levelet kaptunk Gyarmath nevű helységből, mely Temesvárnak ugy szólván, külvárosát teszi. E' levél szerint Bem altábornagy apr. 30-án ott volt. És pedig nem békerítve, mint némely vézmadarak már hirtelni kezdték; hanem általa van békerítve Temesvár.

— Alapos okaink vannak hinni, miszerint a' Bem altábornagy és Vecsey tábornok közti surlódás kiegyenlített. Tehát már egyetértéssel foly a' combinált operatio a' Bánátságban.

— Segesvártt apr, 30-án „Te Deum“ volt a' függetlenségi nyilatkozványért. A' városi hatóság és polgárok is, minden jeleivel az öröm és testvériségnek járultak az ünnepély emelésére. Estve a' város (nem rendeletből, hanem a' polgárok önkéntes hajlamából) fényesen kivilágított.

— Kolozsvár város tisztujitása ma kezdődött meg.

VALERO. J. A. ÉS FIAI

pesti nagy kereskedők és selyemkelme gyárosok ezenel kereskedői barátaiknak jelentik: hogy f. év Május 1-től fogva Debreczenben a' külső vásárban a' szokott helyen mindenféle kézmű árukkal szolgálni fognak.

HIRDETMÉNY.

(1) Egy farészeiben meggyengült, de jó vasazatu és bürözötü kocsis ELADÓ. Ajánlatik főleg az illető szakbeli mesteremberek figyelmébe. Látni és értekezni lehet iránta Kolozsvártt b. királyutczában a' 21. számú háznál. (3)

(1) Az álladalom részéről ezenel közhírré tétetik: hogy Szamosfalváról 2. sovány, fehérszarvu 6. — 8 éves ökör, és 1. két éves ökorborju — melyek ott felfogva több ideig tartattak — f. é. majus 1-én Kolozsvárra behajtottak, 's élelmezési gazdakezelő Csulak Dánielnél maga rendin megláthatók; a' lehető tulajdonosok követeléseikkel — ezen marhákat illetőleg — 8-ad nap alatti megjelenésre, az e' végre kirendelt bizottmányhoz utasittatnak; mely határidőn túl a' marhák köz árverés utján el fognak adatni. (3)

ELADÓ DOHÁNY.

(1) Külső középutczában a' 119 szám alatt a' legjobb ó magyar Dohány találtatik, vágva és vágatlan: Ára jutányos. (3)

(1) Egy egész fedelű, féderes 's jó állapotban lévő utazó szekér, továbbá egy jó vasas béresszeker eladó. Bővebben értekezhetni b. középutczában a' 497. szám alatti háznál. (3)

(1) Kolozsvártt egy a' piacz közelében lévő két utcára rugó eseréppel fedett ház (mely reá építendő emeletet is megbir) és telek, melyen vagyon 11. szoba, konyha, az egész épület alatt pince, 6 lóra köistálló, végeben angol izléssel rendezett kert, mely legszebb fákkal, virágokkal és filegoriával vagyon ellátva, tágos udvara, 4. szekérre szolgáló szin, udvarán a' legjobb ivó vizü kút, holthajtásos kapu köze, hol hasonlólag 4. szekér elfér; szabad kézből kedvező feltételek mellett eladó, a' megláthatás és alku iránt bővebb értesítést vehetni a' belső magyaruteza szegletén a' Meskó Antal úr angyal cím alatti kereskedésében. (3)

(1) **Burián Pál** könyvárusnál épen most jelent meg: **Emlék-beszéd**, melyet a' lázongók gyilká alatt elvérzett magyarokért, folyó évi mart. 31. a' szabadságtéri nagy templomban **gyász istentisztelet** alkalmával elmondott **Bardocz János** Ára 10. peng. kr. (3)